

Nytt fra Helsedirektoratet - om krav, forventninger og igangsatte nasjonale tiltak på beredskapsområdet

Arthur Gjengstø, Helsedirektoratet

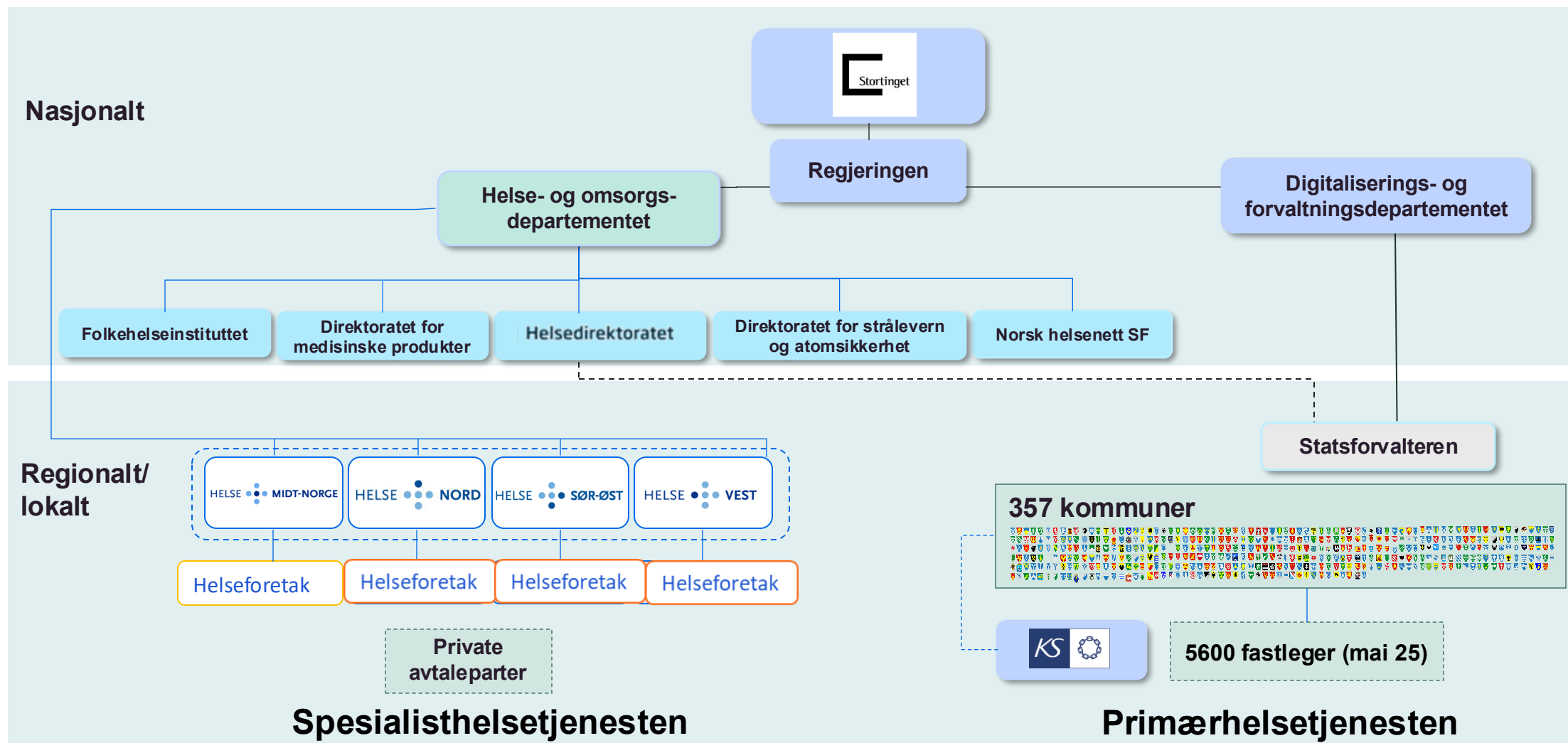
Normkonferansen, 22. april 2026

 SAMMEN OM Å
Se nye muligheter
Bygge økt beredskap

Være med på å støtte og binde sammen

Mange lover og forskrifter. Samme prinsipper

- Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester
- Lov om spesialisthelsetjenester
- Lov om folkehelsearbeid
- Lov om sosiale tjenester
- Lov om smittevern
- Lov om helsemessig og sosial beredskap
- Sikkerhetsloven
- Sivilbeskyttelsesloven
- Digitalsikkerhetsloven

Forskrift om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid om helsemessig og sosial beredskap

Dato	FOR-2001-07-23-881
Departement	Helse- og omsorgsdepartementet
Publisert	I 2001 hefte 9
Ikrafttredelse	23.07.2001
Sist endret	FOR-2021-09-20-2838
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-2000-06-23-56-§2-2 , LOV-2000-06-23-56-§4-2 , LOV-2000-06-23-56-§6-2
Kunngjort	10.08.2001
Korttittel	Forskrift om krav til beredskapsplanlegging

2023
+
2025

Helseberedskapsmelding

- Et utfordrende trusselbilde gjør oss mer sårbare
- Forberedelser og beredskap må gis høyere prioritet
- Styrke samvirke på tvers av sektorer, og med frivillighet og næringsliv
- Fleksibilitet og tilpasningsdyktighet er avgjørende for krisehåndteringsevne
- Seks risikoområder

2025

Totalberedskapsmelding

- Langtidsplan for helhetlig motstandsdyktighet
- **Sivilsamfunnet skal:**
 - **være forberedt på krise og krig**
 - **motstå sammensatte trusler**
 - **understøtte militær innsats**

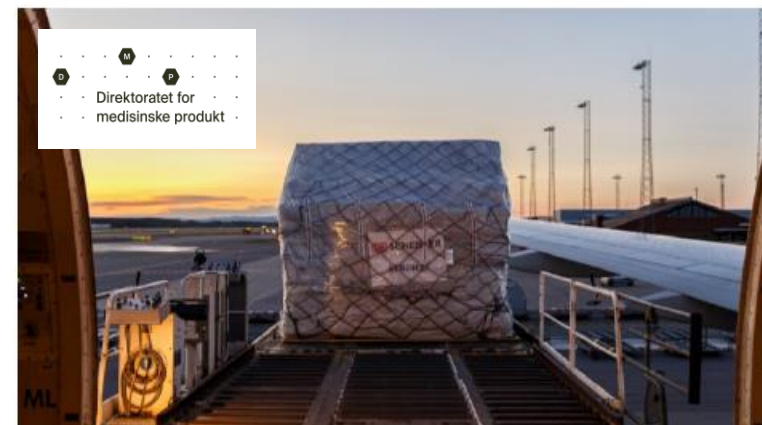
Prioriterte risikoområder for helseberedskapen

Siv-mil helseberedskapssamarbeid

Digital sikkerhet og beredskap

Forsyningssikkerhet

Smittevernberedskap

Vannforsyningsberedskap

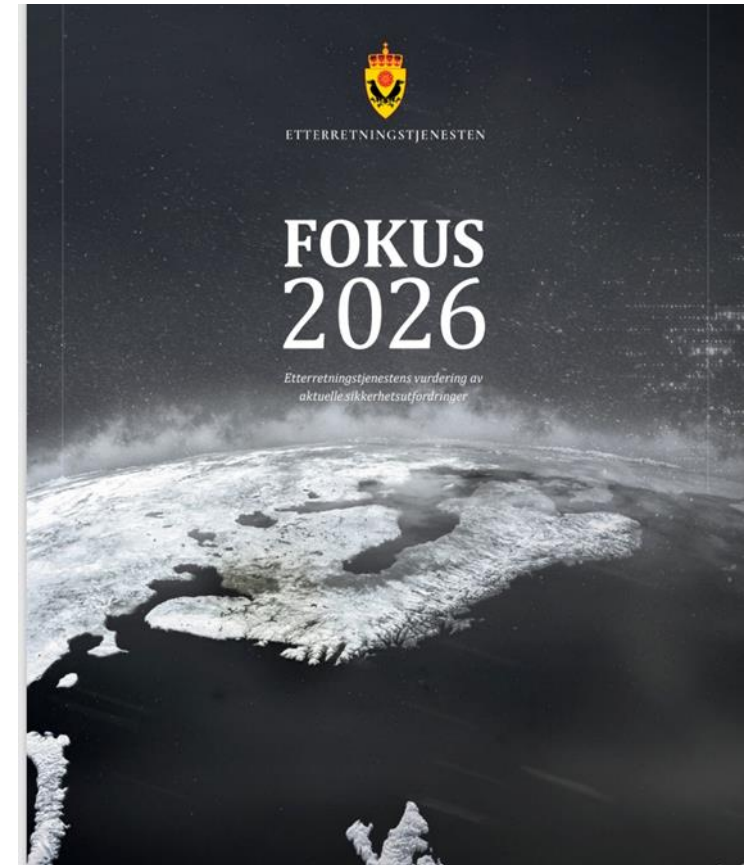

Kriseutvalget for atomsikkerhet

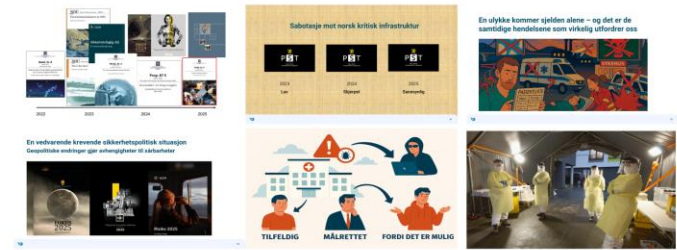
Ny
beredskapsvirkelighet

Bellum omnium contra omnes

Alvorlig utvikling og høy kompleksitet –
krever økt årvåkenhet og bred mobilisering

Etterpåklokskap – på forhånd

I 1994 ga Direktoratet for sivil beredskap ut en liste til norske kommuner,

Tips ved risikovurdering

IS-3001

som grunnlag for arbeidet med helse- og omsorgsberedskap i kommunen

Juni 2021

Kommunen skal ha beredskapsplaner for håndtering av alle typer uønskede hendelser, kriser og katastrofer. En slik beredskapsplan skal bygge på en risikovurdering som beskriver om en hendelse kan skje, hva konsekvensene vil bli og usikkerhet knyttet til dette.

I denne forenklede gjennomgangen beskriver vi hvordan det er mulig å gå frem for å vurdere risiko for hendelser som man trenger beredskap og evne til krisehåndtering for. Formålet er å gi støtte og tips til deg som skal organisere og lede arbeid med kartlegging og vurdering av risiko. Denne er spesielt beregnet for deg som er ansvarlig for å bestille eller lede dette arbeidet i en kommune, eventuelt innenfor et virksomhetsområde i kommunen, og som har lite erfaring med slike risikovurderinger fra før.

FORURENSING AV DRIKKEVANN

STØRRE TRAFIKKULYKKER

OLJE- OG KJEMIKALIEFORURENSNING

RAS

SABOTASJE

FLOM

STORM/ORKAN

RADIOAKTIVT NEDFALL

BRUDD I TELE

ØDELAGTE VEIER

SKOGBRANN

INDUSTRIBRANN

EKSPLOSJONER

SAMBANDSBRUDD

BRUDD I VANN-/ELEKTRISITETSFORSYNING

SVIKT I AVLØPSSYSTEMET

Økte regulatoriske krav

Geopolitikk

Forsyninger utenfra

Digital sårbarhet

Pandemier

Samtidige hendelser

Sammensatte trusler

Krig

- men de skjer sjelden
og nesten aldri samtidig.

Kommunenes rolle i krise og krig

Justis- og beredskapsministeren

Kommunene
Fylkeskommunene

Deres ref.

Vår ref.
26/1651 - JFI

Dato
16.03.2026

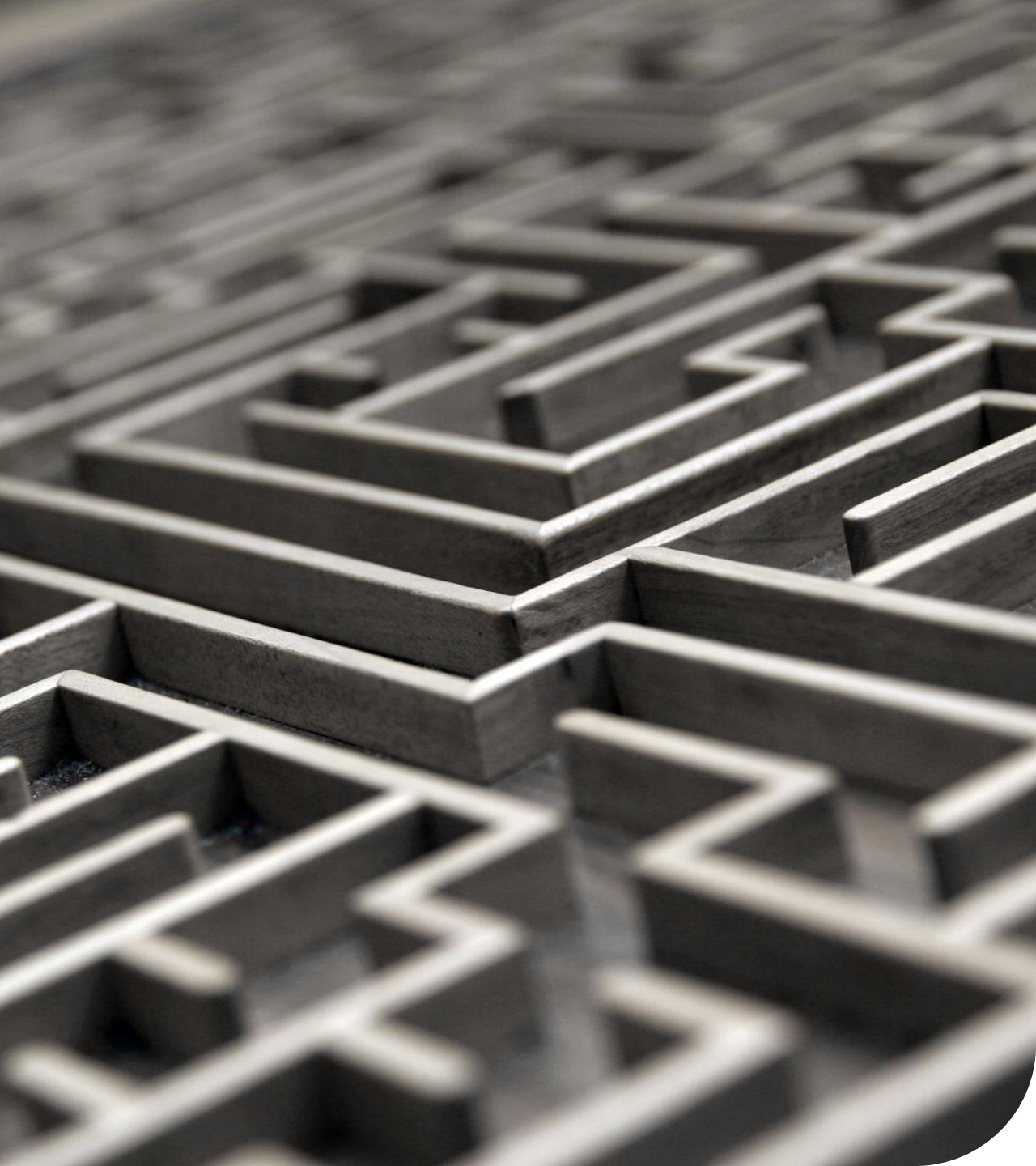
Kommunenes rolle i krise og krig

2026 er Totalforsvarsåret. Vi skal bruke dette året til å informere og skape oppmerksomhet om hva den sikkerhetspolitiske situasjonen og totalforsvaret betyr for innbyggere, næringsliv og for dere i kommunene. Når myndigheter, næringsliv, frivillige og befolkningen trekker i samme retning, blir det sivile samfunnet bedre forberedt på krise og krig, og vi styrker motstandskraften i hele det norske samfunnet. Jeg oppfordrer dere til å lese Nasjonal sikkerhetsstrategi som regjeringen la frem i mai i fjor. Bakteppet for strategien er den alvorlige sikkerhetssituasjonen, og at alvoret i situasjonen krever at vi samler kreftene og bygger på vår sterke tradisjon for å samarbeide.

Kommunene spiller en viktig rolle i Norges totalforsvar, og er allerede tett integrert i beredskapsarbeidet. Dere har et omfattende beredskapsansvar i hele krisespekteret. Jeg opplever at kommunene ønsker å være viktige bidragsytere inn i totalforsvaret, og det er svært positivt. Samtidig etterspørres informasjon om forventninger til kommunene i krise og krig.

Det viktigste kommunene kan gjøre er å klare å levere tjenester og ivareta sine oppgaver så nært normalen som mulig. Det styrker det sivile samfunnets evne til å opprettholde viktige funksjoner også når vi står i svært krevende situasjoner. Da kan samfunnet prioritere sine felles beredskapsressurser dit det er aller mest behov for dem, og det sivile samfunnets evne til å understøtte militær innsats blir best mulig. Det

- Hold dere oppdatert på trusselbildet
- Integrer alvorlige kriser og krig i beredskapsarbeidet
- Bruk de kommunale beredskapsrådene aktivt
- Delta aktivt i totalforsvarsåret

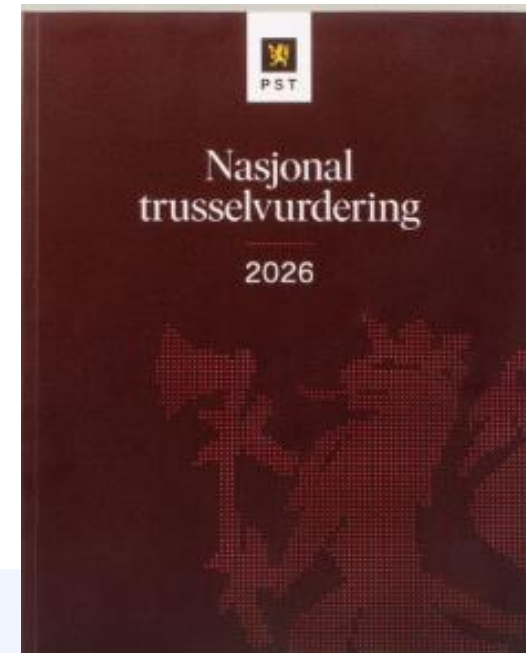
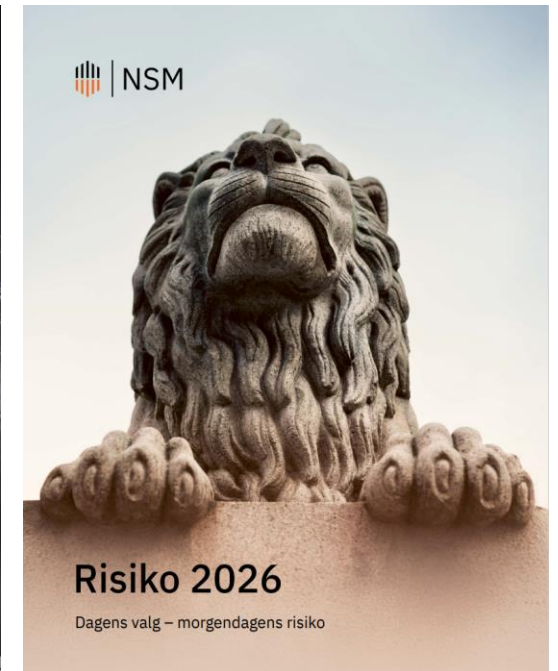

Ny beredskapsvirkelighet

- Håndtere det nære og det som dessverre skjer ofte,
og samtidig ta innover seg geopolitiske trusler og nasjonale sårbarheter

Utfordringer

- **Ta i bruk de teknologiske mulighetene**
 - Effektivisering, sikkerhet, beredskap (avdekke, rette feil, skalere og styre ressurser)
- **Være oppmerksom på et skjerpet digitalt risikobilde**
 - Organisert cyberkriminalitet og cyberspionasje utgjør de **største truslene**
 - Trusselen fra innsidevirksomhet er **høy**
- **Vilje og motivasjon** til å gjennomføre digitale angrep, også i helsesektoren, påvirkes av sikkerhetspolitisk situasjon. Uansett ikke et spørsmål **om**, men **når...**

Tiltak som vi bidrar med

- Innarbeide IKT-beredskap i det helhetlige arbeidet med sikkerhet og beredskap
 - Normen
 - Security by design
 - Grunnsikring
 - Påbyggingssikring
 - Beredskap og krisehåndtering
- Gjennom Utvalg for digital sikkerhet
 - Aktørkart, Scenario, Øvelser
- Planverk

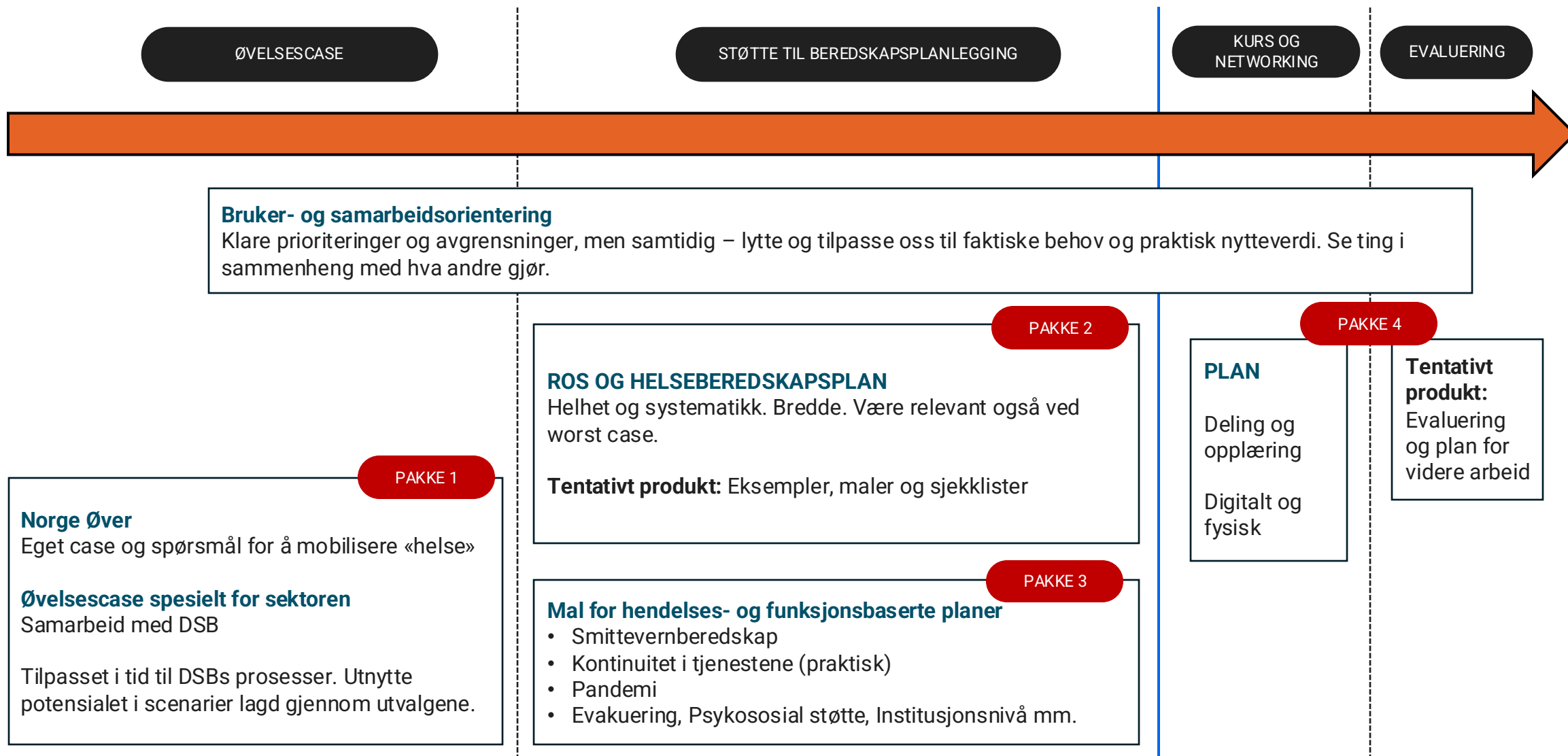
Bilde: Mostphotos

Det grunnleggende

- Vi vet ikke hva den neste krisen vil være, men vi vet det kommer kriser som påvirker helse
- Vi må ha en «all hazards» generisk tilnærming og nok fokus på worst case
- Opprettholde en grunnstruktur – Grunnkapasitet, gode avtaler, rutiner, trening og øvelser er et viktig fundament for å omstille og mobilisere fleksibelt i møte med både kriser og krig
- Kontinuitetsplaner som inkluderer bortfall av vann, strøm, ekom og digitale informasjonssystemer må være på plass
- Prioritering blir avgjørende
- Øvelse, øvelse, øvelse
- Helt ut i institusjonene, og **sammen med gode samarbeidspartnere** og hjelpere

Plan- og øvingsstøtte for kommunal helseberedskap

Øvelser

- **Korte historier (scenarier)**

- Enkle spørsmål til refleksjon og diskusjon
- Tilpasset ulike brukere
- Mest mulig skal kunne gjennomføres på 30-45 minutter

- **Eksempler på spørsmål**

- Hvordan berører denne situasjonen vår avdeling?
- Hva forventes av oss?
- Hvilke tiltak kan vi sette inn? Hva er aller viktigst?
- Hva bør vi få på plass før denne situasjonen faktisk skjer?

Beredskapsplan

- **Hvem – Hva – Når/Ulike hendelser - Hvordan**

- Styre og organisere virksomheten under en krise
- Vurdere skade-/konsekvenspotensialet
- Mobilisere og disponere ressurser
- Forsterke kapasiteten på nøkkelfunksjoner
- Legge om virksomheten
- Samordne, involvere og kommunisere
- Demobilisere og normalisere
- Lære av og justere på etter øvelser og hendelser

- **Separat eller integrert; formålstjenlig**

- Vurder om noe informasjon må skjermes
- Føringer i Nasjonal helseberedskapsplan (HOD)
- Tilpasse til spesifikke behov under en hendelse

Andre veiledere

- Veileder om kommunenes rolle og ansvar i krig
- Veileder om kommunale kontaktpunkter (ved bortfall av ordinær ekom)
- Dette er kommende veiledere fra DSB
- Helsedirektoratet bidrar inn

